

Z O B R O B J A V S A K D A N J O S T I

Tone Peršak

POHUJŠLJIVA ODSOTNOST DUHA

Čas volilnih kampanj je hvala bogu za nami. Mimo je tudi dan glasovanja; ta tako boleč in stresen dan za večino samopoklicanih in veder in omámen za le malo izvoljenih, katerih nasmejani obrazi so se tisti večer zadovoljno bleščali v tiskovnem središču v Cankarjevem domu. Razpadajoči volilni štábi pa še vedno ugibajo in razglabljujejo o le delno dokazljivih napakah. Zares veljavne analize bodo v naslednjih tednih, mesecih in letih opravili sociologi in politologi, strokovnjaki za marketing in naposled zgodovinarji. Vsaj ena ugotovitev pa se ponuja sama po sebi. Večina volilcev se ni izrekla za tak ali drugačen politični prevrat. Da tega ne želi, so očitno najbolje zaznali v volilnem štábu Liberalnih demokratov in so prav zato z vso svojo volilno kampanjo prepričevali volilce, da bodo s tem, če bodo glasovali za Drnovškove Liberalne demokrate, glasovali tudi za obstoječo vlado, torej tudi za trenutno vladno koalicijo. To je bil trik, na katerega je nasedlo kar precej volilcev. S to oceno se sklada tudi mnenje, da so – razen v nekaj najvidnejših primerih – volilci glasovali predvsem za stranke (četudi poosebljene v imena njihovih prvakov) in manj za konkretne kandidate teh strank. Če ob tej oceni zanemarimo nekatere druge značilnosti volilnih kampanj, je vendarle nekoliko presenetljivo, da se je »skupna zavest« volilcev opredelila tako, kakor se je, ob dejstvu, da je bilo v kampanjah strank zelo malo pozornosti in poudarkov, posvečenih resnično izdelanim programom in razumljivim zamislim, kakršna naj bi bila bližnja in tudi nekoliko bolj oddaljena prihodnost Slovenije in Slovencev. Morda so se volilci te odsotnosti programa in vizije in hkrati pretiranega poudarjanja maščevalnosti in sovraštva ter groženj celo do določene meje ustrašili in so se prav zato večinsko odločali pragmatično in preprosto glasovali za nadaljevanje politike zadnjih mesecev.

Še zlasti pa je žal treba priznati, da je bila za čas volilne kampanje poleg nepričakovane neizdelanosti in nejasnosti gospodarskih programov večine strank, kar je LDS izkoristila tako, da je kot svoj program prodala kar gospodarski program vladne koalicije, v oči bijoče opazna odsotnost duha in vsega, kar bi bombastične izjave in prepire strankarskih govorcev vsaj malo dvignilo nad raven populistične banalnosti. Še pred letom ali dvema plemenita in pomensko bogata vizija nacionalne samobitnosti se je zreducirala na raven predmestno pretepaške populistične ksenofobije in zaplotništva, ki se kaže zlasti v obljubah o popravkih zakona o državljanstvu. Ti popravki naj bi predlagateljem omogočili »čiščenje« Slovenije. Ne glede na pravno vprašljivost teh obljub o razveljavljanju zakonitih odločb iz preteklosti se je treba vprašati, kako je mogoče, da je temu populističnemu ropotanju menda v veliki

meri nasedla tudi študentska populacija. Upam, da prihodnji pravniki in ekonomisti, inženirji in jezikoslovci ne računajo na to, da je vprašanje njihove prihodnosti odvisno samo od tega, koliko delovnih mest zasedajo državljani Slovenije, ki so to postali po naši osamosvojitvi.

V vsesplošnem hrupu in ropotu sploh ni bilo opaziti, da razen Demokratske in še dveh, treh strank pravzaprav nobena ni v času volilne kampanje povedala nič določenega o kulturi, šolstvu ali znanosti oziroma o tem, kaj obljublajo stranke državljanom Slovenije v zvezi s spodbujanjem pridobivanja znanja, ustvarjalnosti in – recimo tako – spodbudne in sproščujoče duhovne klime. Pri tem seveda nikakor ne mislim na »nasmeh«, ki so ga kar vsej deželi obljubljali nekateri, in ne na »srečno življenje«, ki so nam ga ponujali z druge strani, kot da politika lahko koga razvedri ali mu celo zagotovi srečo. Mislim na zavezo za prostost duha in za umik ali sestop politike s številnih ravni življenja, na katerih nima kaj iskati, če je res demokratična ipd.

Eno je pri vsem tem gotovo. V vseh strankah, še najbolj pa v tistih, ki so preživele »puščavski vihar« volitev, bo treba premisliti tudi lastno početje in domet lastnih umov. Predvsem pa bo treba pristati na to, da naj politika življenje in delo na drugih področjih predvsem omogoča in ne usmerja ali nadzoruje. To velja ne nazadnje tudi za spravo in to tako za spravo v zvezi s časom II. svetovne vojne kakor s časom po njej. Gre za širino duha. In najbrž bo celo treba priznati, da so pravzaprav volilci, če jih gledamo kot celoto, vendarle edini, ki jim te širine in modrosti ni zmanjkalo, zato so se pa večinsko odločili, da bo še najpametneje ohraniti bolj ali manj enaka razmerja med političnimi ponudbami, kakor so bila, realno gledano, izoblikovana v iztekajočem se letu, ki je po treh ali kar petih velikih zgodovinskih letih spet prešlo v bolj ali manj »normalno« leto malih radosti in velikih tegob. Kakorkoli že, volilci imajo menda vedno prav.